

Göndör Lidi balladája

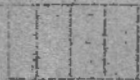

A POSTAI
IRÁNYÍTÓSZÁMOT
szíveskedjék felírni!

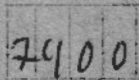
Egyed Árpád

Feladó:

Egyed Árpád

106

7900

Kapcsolat

106. társaság 119

Mezei múzeum

Göndör Lidi balladaja.

- 1 Este van már, ^{keső este, ragyognok} tündököl a magas éj, a csillagok
Érűst-színű csöndes estén lassan foly le a éltáros,
Pórsalóknak holdatörök a fülemile inete,
Kerelemtől doboz a szép Göndör Lidi kebele! —
- 2 Mares partján halász kunyhó, halászlegény tanyája,
Göndör Lidi a bus szűré halászlegény bulája,
Kijár horrosi szép csillagos, holdvilágos éjelen,
Kicsajós a csöndes éltáros partjára a kerelem! —
- 3 Isten kedett gyűgyvirágom, ³ édes rózsám tégedet,
És néssz úgy rám hiszongulom, mert meg gyűjtöd lelkemet,
De hisz úgy is éj a lelken, hiányol lobog a szivem,
Szere hát ar ölemben én gyönyörű szép kedvesem! —
- 4 Göndör Lidi rózsájának ⁴ cserjén éj a legénynek,
Pecrétjeül ar örök ment, megfogadott küszönek,
Lobog a liny, mint lilium, úgy nemket ar ölemben,
Karmatos ar cirvalányhaj, hull a csillag ar éjeren! —
- 5 éltáros partján a virító kéknefelejtés karmatos,
Göndör Lidi szive - lelke kerelemtől bünatos,
Isten veled barna babám, szivem édes angyala,
Boldogságom, üdvösségem ragyogó szép csillaga! —
- 6 Busan ballag Göndör Lidi ⁶ s eltárazja meggenét,
Lóktól piros orozájára rátapartja két kezét,
Ért suttogjók a paluba, szeretője mást szeret,
Istenem! ha igaz lenne, de ar igaz nem lehet! —
- 7 Kincsen nyugta, nyugodalmán, Göndör Lidi szivének,
Ekkor ér neki elhagyatva, megcsalatra ar élet?!
Piarna hajó, hattyúvilám, libog - lobog szeretőt,
Szive mellé rejti gyilkos, bosszúálló fegyverét! —
- 8 éltáros partján halász kunyhó, ⁸ csillag ragyog ar éjeren,
Lóke leány jótörök már a halászlegény ölemben,
Élhalványul Göndör Lidi rózsapinos orozája,
Hittelen lett a csalfa szűré, halászlegény horrúja! —
- 9 Lak, csabító, hamis lelku, ⁹ esküszegő, hittelen,
Éthorott legy, is kőrejen téged a tham süntelen,
Kéher legyen feleted a virágtalóm sírhalmom,
És legyen a te számodra, sent ar iglen iggalom! —

- 10 Et sáivemet ebráoltad, ešesábitál engemet,
 Sáivem alatt haráloxom a rásálimbrát - vétkemét -,
 És te másnak örömtáncúim éled most a világot,
 El dobod a lesáhitott, elhervaritott virágát.!
- 11 Szalárcáttan, megpétesben⁻¹¹⁻, ébni én nem akorok,
 Hálj meg hűtlen, csalfa lelek, hálj meg, én is meghalok!
 És eldöröcsül a leányok, fényes gyíltos pásztorok,
 Messze hullik Göndör Lili sírsáharató síholga.!
- 2 Pinos gyöngysem pereg alá a halálkő sívélő,
 Kék nefeletést pinos lesz a halállegény véretől.
 Hattyúdalt sereg Göndör Lili a falának sereg lányai,
 Eltemeti a charosnok, erást minű hulláma.!
- 13 Somorúan ragyogócsók, kis csillagok feltettém,
 Azt a legényt, halállegényt égő sírvel szerttem,
 Elhervadt a rásálokot, rásápinos rásája,
 Er volt a szép Göndör Lili szép somorú nőtája.!

Kedves Arpi !

Elkészültem a Pátriárka imájával. A többi egyházi énekek nem bírnak különös értékkel, mert azokat imakönyvből énekelték, nem népies egyházi énekek.

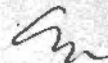
A két adatközlőre jellemző, hogy részben elfelejtették az eredeti szöveget, részben pedig már rontott szöveget vettek át. A Plecskó Kati néni imája teljes. Viszont néhány rontott rész teljesen értelmetlenné teszi a szöveget. A bevezető, illetve az első néhány szó: jedan, jedan je Bog stb. nem eredeti, rontott. A hetik strofánál ismét zavarok a szöveg: golopije, ismeretlen a szó. A magyar szöveg-nél világosan a hét fájdalmas..... stb. tesz említést. Viszont ez igen jól és tisztán mondja az első adatközlő. A kilencedik strofánál a hat korus szintén értelmetlen, de nem javítottam a szöveget úgy hagytam, mert ez így jó. Az imát lényegében két adatközlő alapján állítottam össze. Egyetlen betűt nem javítottam. Érdekes, hogy a nyelvben, illetve a kiejtésben nem következetesek pl.: Boze, bozje, az e és ^{aie feledés} i sem mindig tiszta. Ezeket úgy hagytam.

A fordításnál nem végeztem javításokat, az első sornál kihagytam "Az" A sorok száma vagy betűk száma is ezt jelzi. De nem szabad figyelme kívül hagyni, hogy a horvát nyelvben a kifejezések többségében rövidebbek ehhez még sorolhatók: cs, sz, stb.

A két fordítást nem közlöm külön, úgy gondoltam, hogy azt most el lehet hagyni, mert nem változatokról van szó, csupán csak feledés, rontás figyelhető a szövegen. A horvát szöveg egy kollegám is átnézte.

Az imát elküldöm egy jugoszláv ferences baráthoz, hogy nézze át.
Mohács, 1979. március 7.

Üdvözlettel:

Ui.: A kiállítás látogatottságnak a számát szíveskedjetez elküldeni!!!

Begovacz Rózsa

W
W
W

Kezdes A'ppi B'ppi!

Itt végre elkezdtem a dolgozattal. Felny-
képekkel, téképekkel és felzáraként még
sem időm, sem pénzem nem volt. Ami kérik
nem mitik. Addig is kíváncsi lennék a
véleményedre, tanácsaidra. Először arra,
hogy érdemes-e ezt a munkát folytatni,
mert névben iríndulám. Így hát az lenne
az érdekel, hogy mit iríndulám rosszul, és
mire kellene a további lépéseket megtenni.
Beküldjem-e a dolgo-
zatra?

nek is

Marcali, 1973, júl. 2.

Dobrovics György

Együd Árpád

--- Halljuk, hogy maga ismert sokat az itteni mártírok közül?

--- Ismertem. Garai Imrével is.

Valamikor cselédek voltak ezek a Garaiak, csak ugye ott vettek, abba a hegybe birtokot, úgy gyűttek ide. A gombai harmadik kerületi hegybe. Aztán úgy gyűttek, de az Imre, de éppen mondom, hogy akárki tévesen diktálta be, mert az valamivel idősebb, mer az már akkor 93-beli lett volna az Imre, nem mer a sorozat nem teszi ki, mert itt szoktak sorozni egy hétig, 5-6 nap szokott tartani ugye a járás. Mer én 14-ben vótam, mielőtt még ki nem töröt a háboru. Tehát ugye jegyzőség szerint vótak beosztva. Az Imre, e már én azt hiszem, ez már egy évvel előbb volt, mert már tengerészeknél vót ez kéna, mert ha 14-ben ment volna, akkor csak augusztusban vonut vóna be.

A Garaiaknak 2 kateszteri földjük vót, azon laktak, ez egy cselédember vót, 19-ben vótunk együtt ratni az Imrével, mi akkor kapás aratók vótunk, a Forgács grófnál arattunk.

Nagyon jó gyerek vót az Imre, nem vót az olyan, hogy az olyan házsártos, iszákos, férhetetlen lett vóna, nem ugye én aztán nem tudok bővebben, mert jóformán csak akkor ismertem meg, mert ezek kicsinnyel előbb gyűttek oda, mert az a birtok ezelőtt a Tólos Pistáé vót aztán ezek Bottyánba származhattak oda.

--- A Garaiak apja is cselédember lehetett?

--- Cselédember vót. Ennek a Garinak maot is Marcaliban még vn egytestvéröccse, az Pista, az Imrének a testvéröccse, Szegerdőről most gyűtt ide lakni nemrég, az Ősz Ferenc utcában laknak.

--- Mi volt a Garai Imre funkciója a 19-es időben?

--- Hát nem tudom az Imre sokfelé járt, mind tengerész mint katona, jó kibeszédű gyerek vót, de jó gyerek vót. Megbizott vót a Gombai résznek, nagyon népszerű, jó gyerek vót, az egyszer biztos. Sokat járt a világba, sokat látott, hát ezért is izélték, mert hát sokat megjelentem én is azokon a gyűléseken, mert amikor e megalakut, hát iszen én is katona vótam, 18. november

9.én értem haza a Montegrppátu. Akkor már vótak Gombán a Hedling grófnénál, ott vót hátu egy ilyen párt-helyiség féle, sűrűen vót ilyen gyűlés.

Tél is volt amikor haza értünk, november, december, téli hónap, meg tavasszal ugye, még mikor vót, sokszor megjelentem, meg tudom az öreg Banica, föllirátk kenek kő lábbeli, bakkancs, meg hányas számú kő, ruhanemű meg dohány, ilyen leveles dohány, mert ebbü mindegyikü nagy hiány vót. Én is 44-es lábbelit veslek, kérdezi a Banic, hát hogy molyn kő? Hát mondom 44-es sárga, fordított bőrrü bakkancsot, meg végbe ruhát is. Most nemtudom én, 3 métert a feleségemnek irtak aztán, mikor az meggyűtt kiosztották.

Meg ezt a lapickázott leveles dohányt. Mer hát én is szerettem dohányozni. Ott nem osztottak ugye mást, ugye mert kenyér vót, hanem ugye, ruhanemű meg lábbelibü vót hiány, meg a trafik.

Én azt mondom részemrü, hogy nem lett vóna jó, mikor akkor hetedébü vót az arás, mert azelőtt tizedébü arattunk. Nem lett vóna rossz, meg aztán a kukorica is feles vót. Ők azt akarták, hogy hetedébü kapják. Mire aztán ez megvalósult vóna, akkorramár megszűnt, sajnos. Most is azt nomdom én maunak. Én 80 éves vagyok, de tavaly dolgozta még a téeszben, sajnos mégse kapok tulük semmit se. Én csak járulékos vagyok, mert nem vót meg a 10 évem, mert 63-ban betötöttem a 70 évemet, csak 4 évet dógoztam benne, tehát nem vót meg a 10 évem, de hát azután dógoztam, még tavaly is dógoztam, de hát az már nem számít.

--- Banicz bácsinak mi volt a teendője?

--- Az ő foglalkozása napszámos volt, képes arató, sző 15 munkás, ez is benn vót, mert ügyes ember vót az öreg, jó kibeszédü, hát valahonnan ez is Zalábu gyűtt, ez ott vót a Festeticsnek a szöllejében, vindellér vót ám a Banicza. Jól ismertem, mind a tenyeremet. Ott a hegye lakott, meg az Imre is, ott kinn laktak, ugye ez a ketiő, ott kinn laktak.

Ismertem ezt a Zsirkát.

Tudom soha nem felejténém el, mikor a Borai volt a képviselő. Aztán ott a templom, előtt, mint a hősök szoborre vn, az a régi, azon tüfelü tötötte a Borai a beszédet. Nagyon sok nép vót.

Hát ugye akkor nagyon sok korteskedéssel ment, a Kopáriak, itt ahol most a Kadler van, itt volt a Kopári Jancei pékmester vót. Ezek 48-asok vótak, Bala Aladár ez ellenjelölt vót, 48-as de az urak elnőgták. Na most aztán ugy tudom, mikor fölment, még a pap is fönn vót. Csináltak egy olyan nydobogót, tegyük föl megdnem mind ez a plafon, volt olyan maga. Aztán valaki meg ugye mi nem láttuk, már azelőtt el lehetett készíve, befürészűte valamelyik lány.

Aztán fönn vótak sokan, a Borai is, meg a Zsirka is, meg többen nahát aztánék egyszer csak le szakadt az egész. Az egyik gróf adott egy paripát a Zsirkának azért, hogy ő vót a fő kortese a Borainak. Aztán nagy tömeg vót a vörösök részirü, és a 48-asok, a Bala pártiak, és meg is dobálták a fehéreket. Odarúgtat a Borai elé a Zsirka, szongya:

Nagyságos képviselő ur, kövel dobtak háromszor. Hát persze mit tehetett elhallgott róla, ahogy beszélt, egyszer csak leszakadt alatta.

Na szongya a Borai: Így szakadunk rá a 48-asokra. Borai kicsinálta, hogy Budapesten a fészekklubnak ő lett a gondnoka vgy szolgája, nem tudom. Ott is volt egészen a forradalomig, 18-ig. Akkor együtt gyűtt haza aztán itten a kommunista párt megalakult - a Borai féle kortesbeszéd az 1914-es háboru előtti években, mert 3-4 évenként vót képviselő választás.

Zsirka fölkerült Budapestre, a fészek klubba, nyilván ott sok mindent ő hallott, tanult és onnan jött ő vissza az októberi forradalomkor, itt szerepet vállalt. 19-ben valami alelnök volt a pártban, mert nem kommunista párt volt, hanem szocialista párt. A Tóth tanár volt a főszónok Marcaliban, s annak a szomszédjában laktam, és sokat beszéltem vele így, s én is abba az irányba ... Tóth tanárral szoktunk kimenni a hegybe sétálgatni vasárnap, hát aztán magyarázta, hogy nem lehetne ezt a háborut vinni, ha a parpszt nem vóna ellátva most jobban pénzzel-

Mert akkor kezdett már az infláció lenni, de nem vette észre, hogy azon az infláción örülnek, hogy jobb áron eladnak mindent.

Akkor kár vót megszüntetni a Tanácsköztársaságot, mert

az ember. Hogy mit szenvedtünk? Akkor tudott volna fölerősödni, akkor nem így volna. A téveszben legalább 115 lo órás napot, aztán kapok 624 Ft-ot ketten a feleségemmel.

Kéthelyen vagy hun vót, a Baniczal kártyáztam, még itt a fogdában is, amíg a Prónaiak be nem vitték, addig mindig kártyáztott. Hát nem gondutak ezek. A feleségem fiatal vót. Hát aztán az itt benn vót. Hát akkor nem így vót, mint most, augusztujban vót körte, meg boroc, ez, ez, fiatal asszony vót, nagy kosárral a fején, a Boronkai utcában ugy árulta el, eladta. Aztán mikor gyütt haza, mondta, hogy itt volt az utca fronton az a angy istálló / vörös istálló /, hogy kihallott a jajgatásuk, alig várta, hogy elkerülje. Látni, ütötték őket, nem látta, es csak kihallatszott, hogy kátoztak.

A feleségem mikor gyütt haza mondta, hogy mi van, micsoda jajgatás van ottan a vörös istállónál.

A Névlit nem találták meg. Azt talán egy hónapig is Takácsék rejtegették. Ez a Takács család bérnakomák vótak. Mindaaddig amig ez meg nem szünt, addig a Névli nem mert....

Ott is aludtam, de ő egy külön szobát kapott ottan, a felesége is ott aludt vele. Mi meg egy nagy terembe vótunk, szalma vót terítve, a Krénász tanító mellett feküdtem éppen. Este 6 óra kor rám zárták az ajtót, aztán ahogy feküdtünk, a Krénusz elkezdte, mert beszélgetés vót egy darabig, akkor egyszer csak elkezdte hogy:

" Nnem lesz a tőke úr mi rajtunk....."

Nagyöblös hangja vót, vótunk 30-an körülbelül és mindannyian rákezdtük.

Aztán meg:

" Föl harcra , bátran a zászló alá...."

Es ezt mind sorba fujtuk, ezeket a dalokat. Hát ugye 2 pár csendőr volt mellettünk, kívül. az ajtón kívül. Mindenki megszökhetett volna könnyen. Másnap aztán délután gyütt a Tóth szolgabíró, mert az vót itt a tótumfaktum, akkor nem főbíró, a Léner vót a főbíró, de azt a Prónaiak félre állították. Aztán jó barátja volt a Névlinek és karral ütötte a Névlit, aztán elvezette a Tóth. De mikor a fehérek begyűttek, azok el akartág fognia Névlit, de az bujdosott, aztán nem találták meg. A Névliről beszélt nekem a Léner főbírónak a felesége, mert annak szoktam dógozmi. Most már a fölszabadulás után beszélgettem vele:

" A Névli begyütt az uramhoz. azt mondta, én védtalak meg bennete-

is engem a fehérekkel szemben. Es akkor aztán, azután nem vót a Névlinek bántódása, igaz, hogy a fehér Prónaiak innen elmentek, itten hagytak 2 tisztet, azoktu meg nem költött féni.

Nem volt ő őszinte kommunista, a Névli.

Meg hát ugye mind ügyvéd, megválasztották népbiztosnak. Hiszen én mindig sokszormár így, amikor dolgoztunk is előfordult a téészen, többen csoportban, hoszen akkor, hogy az a Léner, meg az a marcali előljáróság olyan lett vóna, hogy itt nincs kérem szépen, itt nem vót, itt nem követtek el, hászzen nem bántottak ezek senkit se. Akkor nem seinálhatott vóna ez az egypár katonatiszt ilyen karambolt. Ha itt fölálltak vóna. Mert sok helyen nem engedték meg.

Az volt az oka az egészhek, hogy a Tóth szolgabíró meg a József gróf, ezek vótak. Prónay a naplójában leírta, hogy nem tudtam maradni gróf Széchenyi Józseftől, mert panaszkodott nekem, hogy nem bir a kommunistákkal, meg a cselédjeivel, nem akarbak dógozni. Es hát gyűjjön be, csináljon rendet. Es hát be is gyűlt, bement a Lénerhez és követelték, nem tudom egyedül-e vagy többedmagával, követelték a fogda kulcsot, az meg nem akarta odaadni neki. Aztán egy ujság a Pesti Élet c. ujság kiírta mind. Hogy a Lénernek, a főbírónak a homlokához revolvvert szegezett a Prónay és ugy követelte a fogda kulcsot. Nem volt már neki mit tenni, kiadta. De aztán a fogda udvarába hivatalos ember nem is tehetette be a lábát, csak a fehérek. A Léner emberséges ember vót, nem tehetett semmit.

De közben, mint ahogyan a párttörténeti dolgokban is van, hogy ő aztán Kaposvárra is jelentett, meg Siófokra. Meg is van ám rá a válasz a hiradóban, hogy mit válaszolt a Horthy erre, hogy jogosan járnak el ezek. A község nyugalma érdekében főleg, hogy hát ne csináljanak itten ilyen vérengzést, valószínű hogy a grófhhoz, vagy a Prónayhoz mentek ők, de az aztán úgy határozott, hogy nem mertek itt több embert kivégezni, hanem vitték el másnap, vasárnap, mert az szerdaru csütörtökre virradóra vót, hogy 18 embert kivégeztek, 16-ot itten, 2-öt a vörös istállónál, a többit pedig interieleték. Ellenben csak hatru szól a krónika, de én határozottan tudom, hogy 7 embert végeztek ki Inkén. Név szerint is, majdnem hogy ki hiányzik. 25-nek köllene lenni a mártirok számával és 24 van. Név szerint nem tudom, hogy ki a 25.-ik, a niklai segédjegyző vót, de nem tudják Niklán sem kideríteni.

A napokban vót itt a Háresházi, az csinált egy ilyen emlékiratot, krónikát írt. En elolvastam a krónikáját neki, abba is írja, hogy valami Pállfy, ugy tudják, hogy Pállfy vót a neve, de ez nem biztos. Magas, sovány fiatalember vót és itten a földszinti cellában vót.

az emeleten vótam, ott volt akkor még a Lady mester, Vörs mester, azt mondja, ez az ember örültséget szimulált, egy-két pofont kapott, mindjárt észre tért, ez a segédjegyző. Olyan kis fa pipábo szokott pipázni, olyan talán 25 éves lehetett. És ezt is Inkére vitték el, meg egy alacsony kis fiatal ember vót, azt nem tudom, hogy ki vót, de a Történeti Híradóba, ami itt is ki lett adva, abba egy Pintér nevű műszerész vagy micsoda. Hát az vót, szószerint tudnám, föl is van írva.

--- A Gold ezek szerint megszökött vóna?

--- Nem nem létezik. Kivégezték Inkén, az vót a hetedik. Előtte este kiengedték, szombati nap este, az apját meg behozták ugyanoda abba a cellába. És aztán vasárnap délelőtt engem kiengedett a Prónay, délután 1/2 1 órakor meg vitték el ezeket kocsin. Az öreg Goldot, Máyer Pistát, akkor a Kismikát, a jegyző segédet, a Pintér nevűt, akkor azt hiszem a Dénes Iszkót, meg a Lady mestert. Heten vótak. De csak hatru tud a krónika, nem akarják figyelembe venni, hogy én mondom, hogy hét ember vót.

---- Ő sérült vót, vagy ugy született?

--- Hát az még a 14-es háboru előtt vót. Mondom hogy iskolás gyerek vótam, mert esztendőben egyszer került arra, akkor mindig ugy csinálta, már ismert bennünket, hogy mindég ott lakott. A családja Ujlaki vót, csak azt nem tudom, milyen Feri bácsi vót. Hát aztán kéregetett, kódukt. most azt nem tudom, azt hiszem jobbra nagy bojja vót, nem hajlott néki a lába. Mert én kérdeztem, mint afféle iskolás gyerek, hogy mi lőtte a lábát Feri bácsi? Mesélte, ott a szüleimmél hallottuk, hogy a Kónigréczi csatában lütték el a lábát, nem hajlott a lába, meg vót, csak nem hajlott.

---- Olyan imákra nem emlékezik?

---- Nem. " Lehullott a Krisztus vére, a keresztfa tövébe" Andocsón vótunk bucsuba, meg Segesden is vótam. Árutak ott mindenfélét. Aki ilyen szentképeket árut, az árut ilyen énekféléket is. Darabgya csak hét, ezt a vásárba mondták. Vótak ilyen csecsebe csék is.

" Hogy én milyen jó szívü is vagyok... ", mert az öregasszony ment hátul, aztán az asztal mögött, aztán ott akart köszölni, azt mongya:

" Hogy én milyen jó szívü is vagyok,

A néni nek háturu is adok...."

Hát én tudom hány éve, nem ám most, ott vannak a gyerekeim Keszthelyen, a lányom, meg a vöm, aztán így küsszentelés, az októberben van, ugye akkor van a karmelita templomba a bucsu, aztán innen

aztán innen is mentek gombaiak, marcaliak, ilyen öregasszonyok, Na mondom, én a gyerekekhez mentem, hát mindegy, most én is elmegyek a karmelita templomhoz, aztán mise után majd elmegyek, mert arra kinn, az új településben laknak azok. Hát ott láttam, nem is láttam annyi vak embert, mint ott vót. Ott, mit föl köllött menni a karmelita templomhoz, leültek oda a templom ajtóná, mint be köllött menni, innen is, onnan is, hát ott vót a kalapjuk, tettek egy kis pénzt.

Ippen mondtam itt a marcali templomná, mert én is szoké járni a templomba, cigány, vagy mi fene, egy fél lábu, azt mondják Cserháton vagy hun lakott ez az ember, az egyik lába nihs meg neki. Mikorába ez itt megjelent, megyek a templomba, az ajtónál az ember ott van, tették a sapkájába a pénzt vagy kétszer is, de a rendőrök eltuszkolták.

1973. jul. 9. Marcali.

Adatközlő: Nagy Ferenc

Született: 1891. febr. 12. Marcali.

Tekintettel a környék történetét, idős koromra való tekintettel, az érdeklődés szempontjából, ennek a várnak az eredetét, ami itt a lakásunkhoz közel fekszik, hát nem katonai vár lehetett ez, csak egy urai vár kastély. Hát ennek elég jól tudom az eredetét, annak ellenére is, hogy a családnak a legrégebbi elődei is itt születtek állítólag Marcaliba, már a törökök idejüvételekor is.

Hát eredetileg Jókai utcának hívják, de azelőtt vár utcának nevezték. Mikor elemi iskolába jártam, akkor Vár utca 58 volt a ház számunk. Az öregek el tudták mondani, hogy hogyan volt régen, mi képpen volt, Mindig jobbágy parasztok voltak. Csak egyik másik volt, mikor többen megsaporodtak, akkor volt belőlük suszter is, ilyes valami. Meg szabó. Ennyit tudok erről. Aztán akkor ezenkívül hát 1848-ban pedig egyik dédapám községi bíró volt, a másik dédapám helyettes bíró volt, hát ezektől sok mindent hallottam, nem is személyesen, hanem a köztvetlen utódaiktól, eredeti nagyapáimtól.

Hát azt mondták, hogy hogyan volt amikor a 48-ban Jelasics idejött Marcaliba, hogyan jöttek ezek a , Nagykanizsa felől ezek a , rácok, rácoknak nevezték, ilyen fatengőlsz szekereken, egy szál vas se volt a szekerekben, nem katonák voltak ezek, csak civilek. Olyan cigány féle horda, olyan féle volt. Mondták nekem, hát akkor ezek jó kedvükben énekeltek erre, míg meg nem ugrasztották őket. Hát ezt a nagyapám elmondta, egyik 9 éves volt, a másik 14, azon idő tájban. Ugyanekkor meg az egyik nagyapám 1868-ban, mikor a kiegyezés volt, akkor újra bíró lett. Hát 48-ban avval a híres hogyhijákkal is, mi volt a neve annak a megyei , Noszlopyval is együtt dolgoztak. Nem ment el katonának, mint községi bíró, mert a földesúr elmenekült innen hazu, akkori Széchenyi Pál.

Hát akkor aztán a tájat , meg minden félét megvizsgálták a Noszlopyval, arról is beszéltek, hogy a Berzsenyi Dánielnek a fia volt a tulajdonképeni segédeszköz, valami tiszt volt akkor a katonaságnál, Berzsenyi Antal nevű, az is itta a, mert volt azoknak itt szálló hegyük itt Marcaliba. Azokkal együtt ugrasztották meg a rácokat, valamerre erre kifele. Segített az a Berzsenyi Antal nevű urfiatalember, hát akkor az fiatal lehetett az is.

Különöset erről nem tudok. Akkor aztán jól megugrasztották, ja az a , nem a grófi kastélyban szállt meg az a tulajdonképeni Jelasics, vezér, hanem a elemi iskolába, a régi iskolába, amibe még én is jártam iskolába. Ott volt valami Konkolyi nevű mester, az adott neki szállást. Konkolyi mester, ennek a Jelasicsnak. Hát biztos, azt elmondták nekem, hogy merre volt a táborhely, a jelenlegi legelő területen, amit pillanatnyilag a tévész használ. Ott volt, tulajdonképpen a telek könyvben ez is a naye

" tábor hely".⁰ Ott olyan erdős részlet volt. Ott aztán magához kérette ez a Jelasics a nagyapámat, a bírót, hogy negyvenezer emberének adjon élelmet, amennyiben nem tud biztosítani, akkor szabad rablást engedélyez Marcaliban. Hát a bíró mit nem tehetett, mint a faluban összejárta a szarvasmarha tulajdonosokat, aztán minden gazdának az egyik ökrét levágatta. Evvel élelmeztek valameddig ezeket a hordákat, míg el nem takarodtak innem, aztán később mi lett velük, ezek voltak azok a híres népek, akiket a Velencei tóba szorítottak.

Hát az urai, azt azokta mondani nagyapám, Jádi József, akit hát személyesen ismertem, 1926-ben halt meg, 86 éves korában. Hát az el szokta mondani, Marcali Imre, földesur volt ez tulajdonképpen,

Földesur volt itt Marcaliban, még a Széchenyiek előtt volt valamikor. Hát azt már nem emlékszem rá, hogy hány vót, állítólag valami kinsctárnoka volt valamelyik királynak, Mátyás királynak, a leánya, utolsó leánya Marcali Ceciliát a nagyanyám szokta emlegetni, amikor a törökök megszállták ezt a tájat. Sőt aztán a nagyapám azt is mondta, hogy a Marcali hegybe mikor összegyűltek így parasztemberek, mert a jobbágy parasztok, azok voltak csak a magyarok. Ami iparos vagy tisztviselő volt, az máskor is mindig bevándorló vót, meg ez, meg ez vót. Német, cseh, persze ilyenek vótak, osztrákok, morvák, meg a gazdatisztek is kivétel nélkül mind külföldiek vótak. Azokat én még személyesen ismertem, akik vótak itt régen, nem magyar származásúak vótak, csak esetleg magyarosították a nevüket.

Egy fia talán még máig is él Kaposváron, olyan megyei, nem alispán vót, tudja fene mi, vármegye fő jegyző, vagy mi a fene, itt is örökölt valami birtokot. Régi " csucsos ménár"-nak mondták, az adta el itten. A téeszé, meg az állami gazdaságé az a birtok. Mátéffy Maticska vót a neve.

Crevina József, az meg a főerdész vót, az is cseh származású vót. Még erdősök is mind. Akit hát ismertem, a későbbi utódokat, Vencel nevű, hát az is itt vót erdős, a fia nem régen halt meg itt Marcaliban.

Csak mindig a jobbágyréteg képviselte a magyarságot, meg a cselédség.

Téglából vót építve, úri várkastély. Megmutattam az uraknak, hogy kb. mekkora területen fekszett meg az épületnél a bekerítése. A ház mekkora vót, azt én nem láttam meg, mert 1894-ben, vagymikor szántották le, teljesen elpusztítva szántófölddé, amikor ekével szántották, mert azelőtt legelő terület, úgy szerepelt.

A vár felet már nem láttam, csak ennyit tudok, hogy a szomszéd ház vót az utolsó, már ebben az időben. Itt volt ezen a szomszéd telken 3 ház, ez az utca itt le vót zárva, mert vége vót, itt kinn az utca testen is vót egy épület, beljebb meg kettő, 3 család lakott ott, ebbe. Egy magasítás van ottan, hát ezt csak most csinálták, 20 éve nyitották ki ezt az utcát.

Mert amikor ezek az összegyűjtött emberek gyanusak vótak, össze lettek gyűjtve a régi zsidó iskolába lettek bezárva. Ugy vótak bezárva, hogy akkor mentek haza, amikor akartak. Hát tudja fene mi történt aztán velük.

Iszen a Névi Koltán vót a fővezér, meg Farkas Jenő járásbíró. A Névi Zoltán lett a főbíró helyettes, abba az időbe, meg a Farkas Jenő az meg Járásbíróvót. És akkor lett bezárva, hát azok elmentek Gomba hegybe, valahol. Nem bántották őket. Tudja fene ezekkel mi történt.

Tudom, de akkor pillanatnyilag nem vótam itt Marcaliba, mert akkor alkalmazásba vótam 19-ben, akkor én gazdasági ellenőr vótam, Kékete-sár, Terbezd pusztán, Böhönyéhez tartok. Híres gazdaság vót belüle. Ott vót egy zsidó bérlő, anná vótam. Persze engem is tudott hasznáni, ott értek utol mikor gyűttek ezek a fehér tollasok, hát pillanatnyilag akkor láttam először fehér tollat, meg áll ottan az udvaron, éppen az iroda helyiségbe vótam, aztán ki jött az a bérlő vele. Honnan gyűtt elő, honnan se, nem tudom, aztán bemutatkozák hogy Nagy Ferenc vagyok. Érdekes, én is az vagyó uram. Ez egy egész fiatal, egy magasabb fiatalember vót, mint én, aztán tudtam meg, hogy valami gazdasági segédtiszt vót Segesden a Széchenyi Bertalan grófnál. Kérdezte, hogy ez az, mert akkor már kezdték nyomozni a kommunistákat.

Aztán a zsidó mondta, hogy nem, azt mondja. Mert egyik másik tisztje az elmenekült Merke pusztáru, mert ott vót ezeknek egy spiritusz gyár, ezeknek a Künsberger zsidóknak. Most már nem lehet meg, nem hiszem.

Aztán megalakították a termelészövetkezeteket, oda természetesen bevettek. 19-ben, azt hiszem már mikor csépeztünk, vagy egy kicsit előbb megalakították a termelészövetkezeteket természetesen. Na akkor egy vezetője a tapsonyi főkáptalannak az főintézője lett a tulajdonképpeni vezető, egy nagy hatalmas, derék ember vót, Böhönyén lett a központi irodánk, a Festetics féle kastély részlegbe. Én mint jó író embert, vótak ott is segédtisztek de engem használtak fel minden félére, ha kellett. Természetes én is tagja vótam, még benne vót a oseléség, nem mérték akkor ki semmit, szövetkezetet akartak alakítani. Közösen munkálták, hisz vót mindenféle, nem köllött szétdobni. Például vót ennek a bérlőnek hatalmas gőzgépje, szántógép, ami 10 ekét húzott nyáron, őszi szántásra meg hatot. Persze használták, sőt még kücsön is adtuk. Aztán tekintettel hogy baj is vót a malmokkal, oda is lett adva kücsön az egyik gép malmot hajtani Vésére. De est már akkor, mikor a zsidó újra vissza kapta a bérleti viszonyait. Aztán elkezdtek perlekedni. Festetics akkor kapta átu a birtokot, nagybátyja akkor halt meg, ez a Sándor féle gróf, 19 végén, még a tél beálta előtt.

A termelészövetkezett minden nagy birtokosnál meg alakult Komogy negyében. De ezek a bérletek arra körül voltak, az mind termelészövetkezet lett.

Hát a Böhönye és környéke, Belegig, meg Csurgóig, amik vótak.

Hát tudom vót egy sánta márdó is, Strombergernek hívták, bicegős vót, szokott arra kocsiival is jönni, Kaposváron lakott különben. Az ott benn vót, In kétü befelé valamerre. Pontosan nem tudom, hogy a határa melyiknek meddig ter

jedett Az akkori jószág felügyelő, ki Kafka Dezső nevű vót, az még az elején benn vót. Aztán mikor megszűnt a proletárdiktatura, akkor a Kafka ki lett tessékelve Marcalibu, a gróf elzavarta.

Hát azt ismertem személyesen, derék, erős ember vót. Most bontották le a házat, az vót a Kafka ház, ahol téessz iroda is vót. Alig hogy átalakították, már le is bontották. Mellette a kis emeletes ház mellett. Abba lakott a Léner uradalmi ügyvéd is. Grófi házak voltak azok tulajdonképpen, arra mind. Elődöket is.

Jó hegybe járó emberek vótak, olyan kis füstös épületekbe, mindenkinek zsuppos épülete vót régen, összegyűltek, aztán beszélgettek. Az akkori török parancsnok álrúhában arra csavargott, aztán beszélgettek ezek az öreg, régi parasztok, hogy hát tudjátok, jó vóna ettű a töröktű megszabaduni, de hát azért csak maradjunk mi meg a török mellett, mert ezt már magiamertűk, ne, kő minekünk a német, mert azt mondják, hogy igen ravasz. Aztán erre benyitott hozzájuk, valami 7-8 ember üldögélt, melegedett, úgy hogy átu fázott, olyan rőzseláng mellett, hogy tulajdonképpen zsuppos vót azépület, én még láttam olyan épületet, hogy padlása se vót, mégis tüzeltek benne. Füstös, kémény se vót. Aztán akkor bement, akkor 3 évre elengedte a Marcaliaktű, adót nem szedett a török, dézsmát.

Mivel hogy jó véleménynel vótak, meg hát meg tudta érteni magyarul hogy a magyarok mit bessélnek.

De ezek földművelő magyarok vótak mind, nem iparosok.

Még a nagyapámtű is loptak el lovat. Nem találták meg, 3 napig is kujtorogtak utánuk, nem találták meg.

Betyárneveket nem mondtak. Nem mondtak ilyent.

" Láttál e már egy lovon hét patkót,
Négyet visel ~~az~~ e gyönyörű állat,
Az ötödik magam vagyok nem de,
Kettő pedig csizmára van verve. "

Mert állítólag olyan vót ez a betyár, hogy a lova fordítva vót megpatkolva, Hogyha keresték, a nyoma nem arra mutatott, amerre kellett.

Meg vót a Kossuth család fényképe, 2 éve kerestem náluk, nincs meg, pedig Kossuth bankó is volt beletűzve a sarkába. Tudja m fene hova tették, eladták-e, mi a fene e, mertvan itt két család is, van belűle, a Kaposvári utcába szűlettek. A ház eredetiben meg van, kevés átalakítással.

Hát ahogyan ment az a szabadságharc, de utóbb megváltozott, mert Görgei eladta a hadsereget. Arru van nóta, azt szokta mondani nagyanyám,

A híres Komárom, be van véve,
Klapka generál, le van löve. Klapka-átadta,
Klapka átadta, Görgei eladta,
Egy-egy aranyért egy magyart eladta.

Ezt így mondta szó szerint öreganyám. Ugye hát Kossuth elmenekült, a királyi koronát is elvitte, de Görgeit nem végezték ki, de a 13 aradi vértanút minden tábornokot kivégezték, hát akkor mégisigaz volt, hogy Görgei eladta

mert vót egy igen öreg nagybátyám is, a dédanyámnak a férfi testvérgye, aki 48-as katona vót állítólag, hát nem tudom hány éves, de mikor ő meghalt, akkor én öt éves vótam, az öreg Gyura bácsi, akinek olyan nagy haja vót, két gomb vót az izénján, olyan vót mint egy cigány ember, az nem ismősüt meg. Sohase, mer akkor a szabadságharc után, arra járt Olaszországba mint hadifogoly, Ferenc József idejébe, vagy mi a fenébe, Veronába járt, akkor meg Velencébe, Pádovába, ilyen neveket szokott emlegetni az öreg Gyura bácsi. Hát akkora kis gyerek vótam, első osztályba akkor mentem még be. Az nem nősüt meg sohase, csak vót a hegyen, aztán ivott. Mást nem dógozott, mintha aratás vót, meg tudta hogy aratás van, akkor haza jött és aratni elvót, de szánával nem törődött, hogy a jószág mit eszik.

A nagyapám ez a Jádi József. Akkor aztán Kossuthról annyit említett, hogy mikor az Olaszországba volt emigrálva, hogy Kossuth tekintettel a Habsburg házra, fiainak testamentumba hagyta meg hogy azoknak megnősülni nem szabad, hogy pusztuljon ki a Kossuth család. Ezt öregapám mondta eké énnem. Aztán amikor hát Kossuth ténylegesen meghalt, haza hozták Magyarországra, akkor a nagyapám is elvölt a fogadására, mikor a halottat hozták Balatonszentgyörgyre, sokféle oda sereglett jó magyarokkal meg ismerkedett. Sok mindent elmeséltek egymásnak, Zalából, mindenhunnan gyűttek oda, amerre hát Kossuthot hozták haza, akkor Magyarországra.

--- Ez melyik évbe volt?

----Hát azt nem tudom, hogy Kossuth pont mikor halt meg, hát azt tudják hogy.

--- Tudjuk. A papa mit mesélt, hogy mikor történt, nem mondta ő eztet?

--- Hát azt nem tudom, 1894-ben, arru megint beszéltek, akkor nyitották meg a Marcali vasutat, akkor lett erre vonat. Ezt már akkor én személyesen is tudom, mertmár akkora vótam, hogy elvezetett anyám arra fele.

Mikor kányították ezt az utcát, ami most Petőfi utcaazelőtt ottposta épület vót. Le vót zárva, arra nem vót utca.

Hát akkor láttam azt a vonatot, akkor aztán egy két év múlva, talán első osztályos lehettem, mikor anyám már el vitt vonaton, a balatonra fürdeni. Addig nem láttam a Balatont, aztán kicsit nagyobb koromban apám hintókocsin elvitt, mert apám szerzett egy hintókocsit is magának, azon is vótam vele, úgy hogyakkor még kocsival, lóval is belementek a Balaton szálibe, ami irápjba van, meg vót már az a pesti vasut,vonat az meg azért került arra, mert nem engedték meg a földesurak, hogy erre vigyék Nagyszakácsinak. Mert elvágták volna az összes táblákat erre végig, hát ezt a nagyapám elmondta énnekem Főszolgabíró, nemes és nemzeti vitézlő pajsz Boldizsár. Hát az vót, meg hát az ügyvédek, meg az akkori gazda tiszték. Különben erre hozták volna azt a Budapest-..... vonatot. Azt hiszem hogy 48 után hozták ide, vagy az előtt is itt vótak, ulánus katonák, háholánéroknek nevezték a parasztok ezeket. Akkor minden jobbágyot köteleztek arra, hogy egy szobára lakást építsenek, és egy lóra istállót. Azok ki voltak helyezve jobbágy családokhoz az ulánusok, de a köznyelven csak holánéroknek neveztek. Arra még emlékszek a maradványaira, hisz egy pár éve bontották le csak a tulajdonképpeni ulánus

laktanyát, a téesz szedette széjjel. Itt pedig egy zabos magazinjuk vót a sa-
 ját házuk előtt, később aztán négy cseléd család lakott benne, az egyik az
 ulánusoktól maradott, az is itt lakott, az egy ilyen Sork Antón bácsi vót,
 tisztán magyaru sose tanut meg baszényi, egy magyar nőt faleségül vett, aki
 aztáninnen szomszédba a nagyanyámhó is ide járt, Kata néninek nevezték,
 tudom, hát azok itt haltak meg. *Később egy másik házban; itt a sarlóban - Lehm an*
egy ház még eredetben magyar, csak átadta nék a béje. Azt őseim ajándékba kapta
a gróftól ez a család. Utána is vót, hány meddig tartott ez a Porosz, után nem
tudom, én nem láttam őket, csak a maradványait. De minden háznál
 megvót az istálló, meg is robásra is, amit a katona vartott.
 Eről azda még elmondta a nagyapám, hogy ott a
 kaposvári utkában is vótak ilyen udvarok, azda
 konkrétan a katona - mint ahogy most is, meg
 másor is ~~vót~~ vótak lopni, hogy megvót kerestem
 valamit - mindig vótak a nézőjék, amit ropot, azt
 meg eladta talán. Aztán egyszer a fadi Mihály
 (rózségi bír vót, habekus, erős ember) felvágott egy ves-
 tonát az udvar katonaiba. Erc megvót megvót az
 udvar. Vót egy őrmesterrel is, az alarust
 hívatt, megvót a bír házat. Beugrattek
 nemtom talán a katonák az udvarba. De a bír,
 kerintettel, hogy erős ember vót, vót jó komzédias is
 vót - petencekordó nélkül ~~30~~ hennivót udvar
 átkeltekkellett fell. De a kiztjék nem vót mescoliba,
 pillanatnyilag keztkelén mutatott. Ez egy udvar
 hadnagy vót, de magyar vót. Hogy hol vót,
 az a ház meg most is magyar mescoliba. Az
 ebbe Dósa György utkába van, a toz iróda'ru
 érebb, módorid ház, egy olyan repuzines ház,
 Csontos házaz nevezet' est. Aztán a bír el
 elment elibe szent jánoshoz (az itt jóna van gonba
 elején, ahol most olyan nagyon építkevel, ott vót
 egy szent jános roba) hát épanaszodott a hadnagy-
 nar, ahogyan az egyik háza olyan módorisan.
 Hát igazat adott neki, és az őrmester le leti forozva
 a bírót nem büntetel meg.

Ő is egykori rokona a nagyanyámmal a nővére voltam. Ezzel beállított egy nagy magas, gatyás ember. Fő ugotás riváldt öreganyámmal; Azszóval neveste, mer Teréz volt a neve, aztán neveste a nagyapámat öreganyám nyílván jellemte. Ez egy kicsi randa volt, állítólag valakit meg is győzött, mel' keszvinc értendőig ~~valakivel~~ beszélődött — így monolta el énekelve asztán — klavírnálra beszélődött. Onnan, mikor az elővétel után háza került, hát itt újul jelentett Marceliban. Itt valameddig, de nem sokkal él, még láttam is, mikor befejezte a sejtéret. Itt megfőbbentette a gatyáját, a díszes erre ment, amerre az alakta, róla nem ment. Igaz érte a mesterjét. Hogy ki volt ez a Tömpele bási, hát nem tudom.

- Nem bétéáros ember lehetett?
- Ő is bétéáros ember volt nyílván.

Még itt volt egy öreg juhász. Nem is halt el. Annak voltak ilyen botjai meg pipaszárjai. Szélrel jános volt. Valeri el még belülről, mer hőbörös is uővűt az öreg. A mérdit feleségével a luga, meg két szar luga. Itt fűnn lelik a Slovák utca + az egyes számú házba. Külön uradalmi terület, avellett bírósági karta, mer tulajdonképpen juhász volt az a kézlly jános is. Ő is az volt a juhász garda legutójján. Az míg lévett, merem is mindig volt nála pár bírdám. A kúrtke mindig volt juhász, meg a ház idejében is, mer itt is juhászodott az öreg.

A Kis Borsó Béléné a nagyanyja lehetett, Itt ilyen önleásony volt. Volt annak anyja szelvénye, amit behordtat meri a szatpáli megyésééé Itt van Orbán volt. Ő is ilyen slami ember se volt annak a küljeéne. Valerit volt kereset rejte

Máté Juli volt az a beszálló az ország, emel a
Bibolának volt az anyósja. Javasaronyos hitves
keret. Ekker jattal olyan bejáratt közpuzer

Írt az az elő világvilágra Monteprato,
meg olyan világra jattam. Írt az az volt az volt,
meg volt az kiseret. Írt az az aron belőle világra,
amig a gyereket rian jattal. (Ralandja egy
törös nővel? Jperen)

Előöntályné némi örmester vátam, Ferenc főseftől.
Kossán sauntán rézet

1919- s

... mielő világra írt, aron oda kaza vátam.
Mtan egy az világra, mielő előstem, aron ma
(elő) el. vátam kmetre. De tudom, hogy is volt.
M aron plébános Ámami kerenté volt. Írt
ebbe kell az zavarodott az a pap, meg a pap
vát az az mindenféle szilvágyos, ami az
sőtint Marcelibe. Meg nem volt az az azon
szert az nézet, ha világra mellettk. A gróf
nem vátam itthon. A főbíró se volt világra,
a delener. A kékere is meghozandott,
meg rít az az lovat adott neki, olyan világra jatt
felőre vátam, az a kaffra, ari aztán let
szenen zavarva, ari jószágvilágra volt aron(?).
Nem volt igaz minden az.

De az se olyan igaz volt az a kovács József.
A kovácsvilágra szintén világra az az az világra
vátal. M eger zavarva familia az az életbe,
minden rít az világra az a kékere is
trükdött világra 10 az volt, az az világra,
meg a Marceli gróf is.

Abba az eredeti házába, aminek a tőle ott van, ott itt is meg a bot, amit megittam belülről + a felis kella megpartiar. An in familiam az mindig meggy 48 az Koronak pári volt, meg kisgardaparti.

A Koronak rokona volt mindig a rokusdnypartia, volt a dr. Poray kiklós nyitnai ügyvéd, az esztergomi járóptalau ügyvédje, annak több évig inasrodott. El is volt köztük váncu, ott karott. Volt neki egy dőv selésje, a Csencsér Rozsi. Itt in ömerben. Itt a „szent Jánosné” halt ri az a Csencsér család. Mip a leugyaton élnek.

Ésrig Pater lortol a zoirodái.

Er a zoirodá Laci, ari uast van itt er a (Kopasz) ^{huroc} kópó. loppó toizer. A Koronak ~~gyada~~ zoirodá egyit luganer a fia. Itt azt a szubkórusny roborit azt in zoirodá Koronak vendel epítette, liét arrol az nem beloldeli valkad volt.

- Itt arrol hogy rovedett bele megis a beloldelbe?
- Amikor lett er a beloldel, abba az időbe a proletarizációba, ma nem köllött neki, mind a nagy pincerulcorat évitte. Mer a rénszámol, aminek jó korában volt, a nagy jános. Nemvél hat meg ebben a Dósa Sz. utcabu. Az része a pincerulcorlat, arrol aztán annak adott bot, ari nek adott a fősze. Az inas érdekelte. An egyit kővén szudár volt.

Szérföldi semetöbe
 három ábra kétél beune.
 kétél beune, kétél beune
 edesanyjút nyugoszi beune
 Edesanyjút nyugoszi beune
 Van híreket mostohától,
 ari gondok isel rátor
 kajaolat apolpatja
 mihótólát kistogátja.

Kelljél anyém,
 Kelljél anyém,
 leboradt még a gyászombám!
 kérvaimre nem keltet,
 tiomok fél nem keltet

Régebben hallotta vésénykorában nándor arduosor-
 tól Felökaron.

Sági biróné

Jó estét, jó estét,
 Sági biróné asszony!
 Itt hol van-e a lónya,
 az én redves galembem?

Itt hol van, itt hol van
 az elő robbóba,
 jobizujen alair
 a zöld paplanyos ágába.

Menjen be, keltse fél,
 küggye el a bálba,
 rózsaszínű rozayáját
 adja a derékára.

Kés broner cipőjét
 kúzza fél a lábra

Szuszátok, kúzzátok
 sonygyóni hangárol,
 reggelip kúzzátok.

Itt most mulatos redvesre
 az én sés seletőmmel.

Takém, picitém
 engedjé ki pekenni,
 sés ~~broner~~ cipőmből
 véremet röntem.

Neu leket, neu leket,
neu leket kimeau:
icipici upodbal
veddet riouteni.

hangarot, hangarot
reggelig kiizzatos,
mast uuelatos redvesure
a tepi nerebumel.

Myind ri edesanyem
zoldre fostelt roqudet,
Mast viorit be rajta
verben sagyett leuyodet.

Varje meg az isten
ast az edesanyit,
ri esetol reggelig
belbe hangyja a lanyit.

Jo reggelt, jo reggelt
sagi vioné anony!
Hol van a leánya,
a marisla risanony?

Meghelt már, meghelt már
El is van senetve,
az a rutya gescaiber
seved a börtönbe.

sevidet, sevedet,
sevideti aron
sagi vior marisla
meg az ijjet meghelt.

- A zöndögös táncoltattás kelélt a lény (art
 mondják a régi öregek) a völgye formájában.
 Azt is az anyja el is viselkedik a lényével.
 kijelentette, hogy olyan is lény mint a
 világon, mind az ő lény. És a lény meg
 azt mondta, olyan kedve van, hogy ha a
 zöndögös jönne, még arccal is elmenne
 máma táncolni. Aztán megjelent neki a
 zöndögös. Megtáncoltatta úgy, hogy bele is halt.

Elmondta: Möring Sándorné (Marika)
 született: 1909. Kéthely

1. Ó, hollandó büvös ember, mé'z oda
 a ritét gyónal bevent roposóna.
 degyen kornú életed bar,
 végtevéen, mégis lesz,
 koporó é. s' is lesz az életkötés.
2. Jue, itt van elátki a se orca
 Terintseter az itt nyugvó ör apát
 kenvelésel kel megtörtén,
 s' gend keltivel gönyeltem
3. Úgy vált meg a földi létél öröme
 koporóját rönnyes nem mel nézdeli
 unója é. s' seregő gyermeke
 Im ledölt roporó s' gya
 Két jó sere is leszara,
 meanyei jutalmát örömmel nézja.
4. Im elter más a kultus korná
 mind s' gya, né' örös haszójá

Fogadjátok végáldását,
mellyel szeri búcsúját,
hogy nyugodtan pihenhesse végálmát.

r. Kosorómat mielőtt leszártat,
Ég áldását mindenem én reátos
jántok életet égetes,
mer eljön egykor végetes,
ugy ha Isten jobbja felől helyetes.

Az adatközlő szerint az ember a nikiái naba julitól
a ment ember részét népszerű meg az 1800-as években.
Nyomatott: közfent, longo acroban megjelentek. Az adatközlő
hirdetésben más ilyen.

Somogyvár
Adatközlő: Sándor Turcsáni
sz. 1903.

Ó, halandó büns ember, rizz oda
a ritét egyénal beoszt kosoróba
legyen minden életed bar,
végtelen, mégis kis,
kosoró és né liz az életkötés.
(dallam: üdvözleg, drágaletes
nagy szentis)

Észen van a nyughely, melyre rígen vortál,
melyre égen vó
személdésidben, melyre rígen vortál
Kiszen a kosoró, nyughelyet ad néked,
itt ér véget minden földi személdésed.
(énekelve)

A tudás tünetében
 Őt is arra ismét beune.
 mi is az a selyem beune,
 edesanya nyugodt beune.

Az édesanya, a gyermek, edesanyám
 kez fel nyolból jó anyám!
 Nem kellett fel pirosra,
 melyet van az a selyem.

Van nékem jó mostohátal,
 ari gondot isel nékem.
 Kezatorat megfűtöli,
 aratorat bevérezi

Az édesanya az édeset iszi
 őt is arát is ergeti,
 az övéket bevérezi,
 az övéket bevérezi

Jestet lónyes a pirosra,
 ott nyugodt el az anyánkat,
 ott nyugodt el az anyánkat,
 a jó nevelő daddrat.

Az adatról a ~~szó~~ dellenemmel együtt adta elő,
 gyermekkorában tanulta egy másik szöveggel, ari
 szintén összeegyezteti, most hogy a Mihály német leírás

Jó jestet, jó jestet,
 sázi bíró né anyam!
 Ittől van-e a lónyes,
 az én redve galambom.

Ittől + van, ittől van,
 bent van a szövegbe,
 sőt selyem tulajdonságát
 kössed a dederára.

Kaugázor, kaugázor

- Erősz ki riviéru,
nem tudor riviéru,
síp bruner cipőből
véreket kiönteni.

- Vergye meg az isten,
aszt az édesanyját,
ki reggeltől estélig
bálba kapja a lábát.

- Szuszátos, kuszátos
estétől reggelig,
míg a sári bűvő lánycs
vérből nem aluszik.

- Jó reggelt, jó reggelt,
sári bűvő az azon
úgy hallottam az éjrel,
hogy meghalt a menyasszony.

- Meghalt a, meghalt a,
el is van temetve,
már a kuncsot gazembert
szelved a börtönbe.

- Szelvedes, szelvedes,
szelvedes a szelved
sári bűvő szelvedes
meg az éjrel meghalok. (oblakommal együtt)

Deut Anna rösvétele: -11-

..... én ide,
hogy megfelleget
szent Anna rösvétele
sella lehesse
Engedje az Isten, hogy mindig éljen,
Mindem bűnösét tőle vesze vesse.
A kúpebe annyi rösvétele,
annyi örömevel jelen meg a síve.
A párnával annyi sarka talle,
annyi annyal jelen meg a meke.
Moljon az Isten bost, bűnt, bűnséget,
a lelkevel üdvösséget.
Itt a vessem vége
Dicsőség a Jézus neve.

.....
lőtt - e már egy - loom két pártot,
Ha nem lőtt, főjön xi, most láthat
Végzet lódoz a gyönyörű állat,
Kétő meg a szandura van leve,
az öködi magam rajjal, nemde!
(elutelve)

.....
lesett a lov
Ame gyün a naposágos ur, ledobta ja lo
Én jégkam meg a lovat,
kapkam tőle koronát,
azon vessem a balraimnel rios pantlirát.

- Sonnyon állom én
 vár a szeretnem,
 már messze el lobogtatja fellem
 a lila rémü szétrendem

- Lila rémü szétrendemet
 jól nem bánom,
 még vagy várám, kedvesek szeretni,
 de nehéz köldök elválni. (dalammal együtt)

—
 ainaranyos van a vére sorsbitja,
~~széles sorsbitja,~~
 annál a fogását de jól kislány vége.
 Virepörrel, vörvörrel dalsz a nevelde,
 sivel vörrel majd babám a leledre.

—
 Odafinn a répaörök rózsaforra virágzik,
 alatta egy magyar kovács tüzkén maszkosít.
 Ne mesélj magyar kovács, mert lelőn a muszra,
 szed felett egy mórvidék rózsa, néved róka van
 rózsa.

—
 Sella az Isonzó vize, részem a lila rémü.
 Ne menj ara szisangyalom, mert lejese róla.
 Engedj várám, hadd esem az Isonzó vizébe

(vége a orolognak.)

R-R M. XVI. szalag: vietnami
énekek és hangszerszólók.

R-R.M. XVI./kis Polimer/

S i ó f o k-vietnami tábor, 1971. jun. 11.

Együd Árpád

A táborvezetőség engedélyével csináltam felvételt a nálunk
tanuló tanulókkal, munkásokkal. A dalok között szerepelnek nép-
dalok-szerelmi dalok, felszabadulási-forradalmi dalok szólókkal,
csoportosan, kísérettel/gitár, zongora és az ősi tieu-saó/. A szó-
listák neve és kora feltüntetve.

" Az uram sokáig vót a fronton. 1918-ba került haza. 1919-be 3139
mi Niklán laktunk. Vót ott is földosztás, a Berzsenyi uraság

- 8 -

3139

birtokát osztották. Kaptunk mi is fél holdat, ez egy telek vót.
Ezt aztán nem vették vissza, úgy adtuk el szabadkézből. Mer azu-
tán Boronkán laktunk.

31

A 93 éves volt karádi igazgató-tanító hosszú elbeszélését magóra rögzítettem kb. két éve. Többek között az alábbiakat mesélte el:
"....közbe felépült az új gimnázium, az akkor Eszterházy utca volt-
abba jártam a 3. és 4. osztályt. Mikor azt elvégeztem, magántam Ka-
posvárt. Beiratkoztam Csurgóra a tanítóképzőbe, és ott szerencsésen
elvégeztem négy tanfolyamot, négy osztályt: 1904. jun. 24-én kaptam
a tanítói oklevelet. Na, most itt kitérek arra, hogy volt egy osztálytársam, Krénusz János, akivel együttjártam egy osztályba. Az a Krénusz János, aki marcali születésű volt, illetve onnét származott, és ott is lelte halálát. Hogy hogyan 1919-ben, ismeretes az ő élet-körülménye.

/Kérdésem: és milyennek ismerted meg, mint osztálytársat?/

Nagyon kedves gyerek volt, előttem való padban ült három esztendeig.

/Kérdés: ő is szegény családból származott, vagy iparosbók?/

Azt hiszem, valami gépész volt az apja. Nem emlékszem pontosan, hogy két osztályt végzett vagy hármat. Onnét jött át a képzőbe, és mondom együtt végeztünk. Első időkben ő Balatonberénybe volt tanító. Én meglátogattam őt, mint fiatalembert, s akkor levitt engem a Balatonra csónakázni, de hozott egy puskát is - mert nagyon szeretett vadászni -, lelőtt egy kacsát, vadkacsát, a vadkacsa bele a Balatonba: megbillent a csónak, én is bele a vízbe! Ruhástu, mindenestül. És akkor kifeküdtünk a napra és megszáradtunk.

/K: melyik évben lehetett ez?/

Bz 906 körül!

/K: aztán meddig tartottátok a kapcsolatot?/

S akkor ő elment más faluba és akkor aztán megszűnt a kapcsolat. De ez az élmény örökké él bennem.

/K: és a gondolkodása, úgy kiütözött már akkor is hogy szociális ér-
-Nagyon szociális érzelmi gyerek volt; jó tanuló volt. Göndör haja v
elül. Sokra becsültük egymást."

// Képzős tablójuk még ma is látható Happ Jóska bácsinál//